

DIVADELNÍ PRIVILEGIUM BRNĚNSKÉ

Během své návštěvy v Brně v září 1786 byl císař Josef II. obšírně zpraven o obecně panující bezradnosti, týkající se správy a vedení divadla, čemuž se rozhodl učinit konec. Za tímto účelem vydal následující vlastnoruční dopis pro zemského guvernéra, v kterém považuje za nejlepší, „když město převezme divadelní podnikání (die Entreprise des Theaters)“. Toto památné vlastnoruční psaní (datováno k 9. září 1786) zní:

„Milý hrabě Cavriani!

Když jsem zde při Svém pobytu všemožně přemýšlel, kterak by mohlo být publikum divadlem uspokojeno, dotázal jsem se, co se už učinilo za přípravy, a tehdy Mně bylo řečeno, že k nim ještě vůbec nebyl dán podnět, takže soudím, že by se to mohlo učinit takto, totiž:

Jak jsem byl ujištěn, měla rozumná část zdejšího publika důvod být s Bergopzoomem (zdejším divadelním ředitelem) spokojena; bylo by proto nejlepší dát magistrátu najevo, že má zahájit a stanovit následující, totiž aby město zcela převzalo divadelní podnikání (die Entreprise des Theaters), bály a tavernu a pod svůj dozor také pokladnu, aby se tedy postaralo o příjmy a vydání, a Bergopzooom by mělo přijmout jako svého úředníka a divadelního ředitele, a to za plat, který si on sám stanoví za určité procento, které si odečte z čistého zisku divadla, potom by se s ním město mělo také dohodnout ohledně kostýmů, dekorací, hudebnin a jiných náležitostí, které jsou jeho vlastnictvím a které on v divadle nezbytně potřebuje, že tyto město buďto od něho za peníze převezme, anebo mu přenechá pro tuto potřebu určitý každoroční úrok podle jejich stanovené hodnoty. Tento způsob by mohl být pro publikum užitečný, nepodporovalo by se tím nic, co by přehnaně překračovalo prostředky a příjmy města, a zároveň by bylo s jistotou postaráno o to, aby Bergopzooom podle svých schopností, kterých nabyl jako divadelní ředitel, udělal vše možné pro to, aby bylo publiku učiněno zadost, neboť by s tím byl spojen jeho vlastní zájem.

Mějte to od nynějška na zřeteli, jak by o této věci nejen s městem, nýbrž také i s Bergopzoomem mohlo být jednáno a jak by mezi oběma mohla být stanovena přesně formulovaná smlouva.“

Z německého jazyka přeložila Margita Havlíčková.

„Lieber Graf Savriani!
 Da ich bei Meinem Aufenthalt allhier nachgedacht habe, wie das Publicum wegen des Theaters zufrieden gestellt werden könnte, so habe Ich mich erkundigt, was hierzu etwa für Anstalten bereits getroffen worden seien, und da man Mir sagte, daß hierzu noch gar nichts veranlaßt worden ist, so finde Ich, daß solches auf folgende Art geschehen könnte, nämlich:

Wie man Mich versichert, hat der vernünftiger Theil des hiesigen Publicums mit dem Vergopzoom (dem bisherigen Theaterdirector) zufrieden zu sein, Ursache gehabt; es wäre daher am Besten, daß dem Magistrat zu erkennen gegeben würde, Folgendes einzuleiten und zu bestimmen, daß nämlich die Stadt vollkommen die Entreprise des Theaters, der Wälle und der Taverne übernehme, und unter ihrer Sperre die Cassa und also die Einnahm und Ausgab zu besorgen, und den Vergopzoom als ihren Beamten und Theaterdirector mittelst einer mit ihm eigens auszumachenden Wage, oder gegen ein gewisses pro Cento, welches er an dem reinen Gewinn vom Theater bezüge, aufzunehmen hätte, wo sie dann auch mit demselben sich wegen der Kleidung, Decorationen, Musikalien und andern Geräthlichkeiten, die ihm eigenthümlich zugehören, und die sie nothwendig zu dem Theater brauchten, dahin einverstehen müßte, daß sie solche entweder von ihm käuflich an sich brächte oder für deren Gebrauch ihm ein gewisses jährliches Interesse nach dem geschätzten Werth überließe. Auf solche Art könnte das Publicum gut bedient, nichts Uebertriebenes, was über die Mittel und Einkünfte der Stadt wäre, gefordert, und alle Sicherheit zugleich verschafft werden, daß Vergopzoom nach seiner von der Theater-Direction besitzenden Kenntniß sein Aushersers thun würde, dem Publicum Genüge zu leisten, weil sein eigenes Interesse damit verbunden wäre.

Sie werden von nun an das Augenmerk darauf richten, wie diese Sache sowohl mit der Stadt, als mit Vergopzoom eingeleitet und zwischen diesen Beiden ein förmlicher Contract zu Stand gebracht werden könnte.“